

Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, tas pasilieka Dieve ir Dievas jame /1 Jn 4, 16/

2018 m. kovas Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 3 (187)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X (internete ISSN 2424-4341)

Jau atlikta! Mirties kova jau pabaigta: AUKA DIDZIOJI ATLIKTA!

Prisikėlimo tikrovė

O Marija stovėjo lauke prie kapo ir verkė. Verkdamą ji pasilenkė, pažvelgė į kapo vidų ir pamatė du angelus baltais drabužiais sėdinčius – vieną galvūgalyje, kitą kojų vietoje – ten, kur būta Jėzaus kūno. Jie paklausė ją: „Moterie, ko verki?“ Ji atsakė: „Paėmė mano Viešpatį ir nežinau, kur Jį padėjo“. Tai tarusi, ji atsisuko ir pamatė stovintį Jėzų, bet nepažino, kad tai Jėzus. Jėzus jai tarė: „Moterie, ko verki? Ko ieškai?“ Ji, manydama, jog tai sodininkas, atsakė: „Gerbiamasis, jei tamsta Jį išnešei, pasakyk man, kur Jį padėjai. Aš Jį pasiimsiu“. Jėzus jai sako: „Marija!“ Ji atsigręžė ir sušuko: „Rabuni!“ (Tai reiškia: „Mokytėjau“). Jėzus jai tarė: „Neliesk manęs! Aš dar neižengiau pas savo Tėvą. Eik pas mano brolius ir pasakyk jiems: ‘Aš žengiu pas savo Tėvą ir jūsų Tėvą, pas savo Dievą ir jūsų Dievą’...“ Marija Magdalieta nuėjo ir pranešė mokiniam, kad mačiusi Viešpatį ir ką Jis jai sakęs. Jon.20,11-18

Marija Magdalieta Jį pažino ne iš karto. Nes gyvas ir prikeltas Kristus – *nebėra pažįstamas vien kūno požiūriu* (2 Kor, 16). Jis yra kitoks – nauja tikrovė įsiveržia į šį pasaulį.

Ar galiu Jį pažinti aš? Ar Jis mane mato ir klausia: *Ko verki, ko ieškai?*

Taip, mato, nes Dievui rūpi, ko mes ieškome. Jis nori mums pagelbėti, nes žmogus visuomet ieško Dievo. Giliausia savo esme žmogus visuomet ieško tik Dievo. Nes tik Dievas gali patenkinti žmogų.

Kaip man Jį pažinti? Jis yra sutinkamas prisikėlęs savo Žodyje ir gyvas Šv. Vakarienyje. Kai skaitau Evangeliją, susitinku tą patį prisikėlusį ir kūno atžvilgiu lyg neatpažįstamą Kristų, kurį Marija Magdalieta sutiko Velykų rytą. Kiekvieną kartą Šv. Vakarienyje tas pats gyvas Kristus klausia manęs: *Ko iš tikrųjų ieškai?*

Viešpatie, Tavęs ieškau...

Atleisk ir pasigailėk.

Taigi kas yra Kristuje, tas yra naujas kūrinys. Kas buvo sena, praėjo, štai atsirado nauja (2 Kor 5, 17). Štai atsirado nauja. Atsirado kita tikrovė. Kristaus mirtis pertvarko tikrovę ir daro ją *Prikėlimo tikrove*. Ir mes esame tos tikrovės dalis.

*Sveikinu su Viešpaties
prikėlimo švente,
tegul tos tikrovės prasmė
pripildo jūsų širdis
vilties ir Jėzaus Kristaus
šviesos!*

Generalinis superintendentas
kunigas Tomas Šernas

Ar privalome aukoti savo organus

Šis klausimas jaudina daugelį: ir tikintįjį, ir ateistą

Seimo Savižudybių ir smurto prevencijos komisijos pirmininkas Mykolas Majauskas siūlo keisti dabar veikiančią Lietuvoje donorystės įstatymą. Jis kreipėsi į sveikatos apsaugos ministrą Aurelijų Verygą, prašydamas išanalizuoti *numanomo sutikimo* donorystės modelį, kuris taikomas daugelyje Europos valstybių. Pagal jį asmuo laikomas sutinkančiu būti donoru, nebent jis pats arba po mirties jo artimieji yra išreiškę kitokią valią, ir parengti atitinkamus teisės aktus dėl tokios tvarkos įgyvendinimo Lietuvoje. Tokiam organų donorystės modeliui prieš kelias savaites pritarė Olandija: visi pilnametystės sulaukę piliečiai bus užregistruoti galimais organų donorais, nebent pareikštų kitaip.

Spausdiname LERB kuratoriaus Holgerio Lahaynės 2016 metais šiuo klausimu rašytą straipsnį iš www.ref.lt

Teologija – tai Dievo žodžio pritaikymas gyvenime. Šventojo Rašto tiesos istorijos eigoje nesikeičia, tačiau mūsų kultūra, papročiai, gyvenšana, apskritai visa mūsų gyvenimo situacija labai skiriasi nuo Jėzaus ir apaštalų laikų. Todėl krikščioniškoje etikoje išskyla iššūkis Dievo nekinančias normas naujai pritaikyti besikeičiančiame pasaulyje.

Tai akivaizdu ypač mokslo ir medicinos srityse. Dėl technologinės pažangos atsirado naujų gydymo galimybių, apie kurias anksčiau žmonės net nedrįso svajoti. Žmonija dar niekad negyveno taip ilgai ir sveikai. Tačiau ši palaima neatsiejama ir nuo naujų problemų, kurių praeityje nebuvo. Ryškus to pavyzdys – organų donorystė, transplantacija ir su tuo susijęs mirties momento nustatymo klausimas. Krikščionys privalo intensyviai apie šiuos iššūkius mąstyti, gilintis ir kartu ieškoti biblinių bei šiuolaikiškų atsakymų.

VII dešimtmetyje chirurgai įvaldė galimybę vietoj nesveikų žmogaus organų implantuoti sveikus kitų žmonių organus: inkstus, kepenis, plaučius, širdį (pirmoji inkstų transplantacija atlikta 1954 m.). Lietuvoje pirmasis inkstas buvo persodintas 1970 m., o širdis – 1987 m. Ypač sunkiai sergantiems inkstų ligomis organų persodinimas dažniausiai yra vienintelė galimybė išgyti arba apskritai išgyventi. Sunku paneigti šią medicinos inovaciją naudą.

Paprastai organų donoras būna miręs. Tačiau pastaraisiais metais verteivos įsigudrino pasinaudoti vargingų ir atsilikusių šalių ekonominėmis problemomis, kur už kelis tūkstančius dolerių gyvieji sutinka parduoti savo inkstą. Europoje legaliai organą išimti galima tik iš mirusiojo arba gyvo artimo giminaičio (dažniausiai inkstą). Kad miręs kūnas nepavirstų prekybos objektu, bet koks organų pardavimas yra uždraustas. Rinka šiuo aspektu smarkiai pakenktų žmonių sambūviui.

Esminių teologinių prieštaravimų dėl organų donorystės arba transplantavimo nėra. Nei judaizmui, nei krikščionybei nėra žinomas joks protėvių kultas, kuris skatintų tikrąją prasme *rūpintis* mirusiais, t. y., prižiūrėti ar išsaugoti jų palaikus. Be gyvybės žmogaus kūnas yra vien žemė arba dulkės (Job 34,15; Ps 104,29). Mirusysis jokia pavidalu daugiau nebegyvena tarp mūsų, o kape tėra tik jo nykstantys palaikai. Tikintis *asmuo* po mirties iškart patenka pas Kristų ir niekur kitur.

Nors lavonas nėra kokia nors neliečiamybė ar garbinimo objektas, jis taip pat nėra ir šiukšlė ar visiems

priklausantis savotiškas atsarginių dalių sandėlis. Senajame Testamente matome, kad su mirusiais būdavo elgiamasi pagarbiai, nes žmogaus kūniškumas yra Dievo gerojo sumanymo dalis. Mirusio kūno nereikia garbinti, tačiau, kadangi ir po mirties jis lieka konkretaus asmens kūnas, negalima su juo elgtis savavališkai. Viena vertus, lavonas tėra tik dulkės, kita – tos dulkės mus primena, jog kadaise čia buvo žmogus.

Biblinis tikėjimas kūnišku prisikėlimu irgi nereikalauja palaikų neliečiamumo. Prisikėlimas reiškia visos asmenybės egzistencijos ne-nutrūkstumą, bet dėl to Dievui nereikia palaikų *pilno komplekto*. Amžinybėje pas Dievą tikintieji gyvena turėdami kūną, tačiau tai bus iš esmės atnaujintas, pakeistas, *dvasinis* arba kūnas *iš dangaus* (1 Kor 15,44,47).

Organų transplantacijoje daugiau ginčų kyla ne tiek dėl donorystės, kiek dėl mirties momento konstatavimo. Išimti organus galima tik iš mirusio žmogaus, kadangi gyvybei palaikyti jų jau nebereikia. Tačiau kad transplantacija būtų sėkminga, organų reikia kuo *šviežesnių*, t. y. paimtų iš dar nepradėjusio irti kūno. Praktiškai dažniausiai būna taip, kad, nustojus funkcionuoti didžiosioms smegenims, smegenėlėms ir smegenų kamienui, pacientui toliau dirbtinai palaikant kvėpavimą bei kraujotaką, išimami gyvybingi organai arba organas.

Smegenų mirtis yra visiška smegenų kamieno funkcionavimo baigtis..., – rašoma LR sveikatos apsaugos ministerijos 1998 m. įsakymo priede. Smegenų mirties apibrėžimą pirmą kartą 1968 m. suformulavo *Harvard Medical School* komitetas.

Pagal jį smegenų mirtis konstatuojama, kai visų žmogaus galvos smegenų struktūrų veikla yra visiškai ir negrįžtamai nutrūkusi, o žmogaus kraujotaka ir kvėpavimas palaikomi tik dirbtinių priemonių. Čia labai svarbus žodis *negrįžtamai*. Jis reiškia, kad po smegenų mirties konstatavimo žmogus niekaip neatgaus nei sąmonės, nei kitų gyvybinių funkcijų. Nemažiau svarbus žodis ir *visiškai*, nes neužtenka tik kai kurių smegenų funkcijų baigties (kaip neretai pasitaiko pas sunkiai sergančius ar neįgalius žmones).

Vis dėlto teisėta paklausti, ar po smegenų mirties žmogus iš tikrųjų laikytinas mirusiu, kai jo kūne dar kurį laiką rusena tiek daug gyvybės, dėl kurios organai išlieka gyvi ir dėl to tinkami transplantacijai? Ar tai

nes kraujas ją palaiko. Biečia pažymėti, kad remiantis bibliiniu supratimu, žmogus sudaro vienovę ir kad neabejotina mirtis ateina tada, kai visas organizmas kaip gyvybės nėšėjus nesugrąžinamai nustoja funkcionavęs.

Tad galima sakyti, kad tūkstantmečius kiekvienam buvo aišku: kai žmogus nustoja kvėpuoti, sustoja širdis ir dingsta sąmonė, mirtis – ant slenksčio. Kadangi nervų ir kraujotakos sistemos yra savarakiškos, šiandien, mirus smegenims, paprastai galima užkirsti kelią tuoj po to stojančiam kvėpavimui bei širdžiai skubiai ventiliuojant plaučius. Deja, pasiekęs tokią stadiją žmogus jau nebėra ir pacientas, nes visiškai nustojus funkcionuoti smegenims, jo būklė tampa nesuderina-

genyse? O gal pereina kur kitur, į po smegenų mirties tebefunkcionuojančią žmogaus organizmo dalį?

Vienai ar kitaip, žmogaus mirtį būtina nustatyti mediciniškai. Reikia apsispręsti dėl momento, tačiau kaip tai padaryti, jei gyvybę palaukanti įranga ją geba išlaikyti beveik amžinai? Kuriuo momentu galima šią įrangą išjungti? Smegenų mirties fakto nustatymas leidžia gydytojui ramia sąžine netęsti širdies darbo ir kvėpavimo palaikymo bei duoti galimybę žmogui visiškai mirti. Atrodo, kad kol kas šiam kriterijui alternatyvos nėra.

Kitas svarbus debatų aspektas yra pagalba, kurią, paaukojus organą, gauna kitas žmogus. Donorystės keliu jau daugybei žmonių buvo išgelbėta gyvybė, smarkiai pagerinta

Šiuo metu Lietuvoje organų laukia 502 žmonės:

širdies laukia 46, plaučių – 10, širdies ir plaučių komplekso – 4, kepenų – 73, inksto – 168, kasos ir inksto komplekso – 8, ragenų – 99, kamieninių kraujodaros ląstelių transplantacijos – 94.

Kasmet Lietuvoje nesulaukę donoro padovanoto organo miršta per 20 žmonių.

nepanašu į savotišką dar gyvo žmogaus apiplėšimą?

Biblijoje nerasime tikslaus mirties apibrėžimo. Laikomasi prielaidos, jog iš savo patirties žmogus žino, kas yra mirtis. Aiškaus mirties kriterijaus Biblija taip pat nepateikia, nes ji nėra medicinos mokslo vadovėlis. Bet gausybė Biblijos tekstų (ypač Senojo Testamento) apie mirties kriterijų pasako tiek, kad mirusysis tiesiog nekvėpuoja ir viskas (žr. Pr 7, 22; Job 27, 3; Ps 150, 6). Net iki XX a. tokio mirties nustatymo visiškai pakako.

Asmens mirtis paprastai sutapatinama su sielos arba dvasios pasitraukimu (Mt 10, 28; Lk 23, 46; Apd 7, 59), nors siela kūne nėra lokalizuojama. Kai kuriuose tekstuose siela, gyvybė ir kraujas glaudžiai siejami (Pr 9, 4; Kun 17, 11; Įst 12, 23). Be kraujo gyvybė neegzistuoja,

ma su gyvybe – žmoguje prasideda negrįžtami procesai, o mirtis tik dirbtinai atitolinama. Biologiniu požiūriu, smegenų mirtis yra lemiamas veiksnys mirimo procese.

Vis dėlto etiniu požiūriu įtampa išlieka, nes smegenų mirtį patyręs žmogus yra ne *visiškai*, o tik *iš esmės* miręs. Lieka klausimas, ar siela/dvasia iš kūno jau taip pat yra išėjusi, ar vis dar ne? Joks tikras chirurgas nesijaustų gerai, jeigu išpjautų organą gyvastį tebeturinčiam žmogui. Tačiau šiuo atveju organų išėmimas mirties jau jokiū būdu nesukelia, todėl gydytojas neturėtų būti pavardintas žudiku.

Bet tarp krikščionių neretai klausama, ar tokiu būdu smegenų funkcija ne per daug sureikšminama? Nejau smegenų veikla svarbesnė negu likusio kūno? Kur sielos vieta? Gal siela gyvena galvoje, sme-

sveikata ir pailgintas gyvenimas. Lietuvoje per metus transplantuojama per 200 organų ir audinių, iš jų maždaug pusė inkstų, per 20 širdžių ir kepenų. Lietuvos vyskupų (*R. katalikų* – „V. r. ž.“ *past.*) konferencijos 2003 m. *Pareiškime dėl transplantacijos operacijų ir organų donorystės* rašoma, kad šis veiksmas *daugeliu atvejų yra pagirtinas didžiulės, kitiems gyvenimą dovanojančios meilės darbas ir gyvybės liudijimas vis labiau įsigalint „mirties kultūros“ taisyklėms*. Panašiai tvirtina ir Vakarų pasaulio evangelinių Bažnyčių atstovai. Dažnai prieinama prie išvados, kad organų išėmimas nepaisant neatšakytų klausimų, etikos požiūriu, yra pateisinamas. Tikintis žmogus gali sutikti su galimu jo organų išėmimu ir dėl to nuodėmės nepadaręs.

Bet ir tarp teologų, ir tarp filosofų bei medikų lieka ir kitaip manan-

čių. Jie įsitikinę, jog negalima kalbėti apie žmogų kaip mirusį, kada virš 90 proc. kūno funkcijų dar veikia. Tarp jų pagrįstai baiminamasi spaudimo donorams ir jų artimiesiems. Be to, ir iš fakto, kad donorystė padeda kitiems žmonėms, negalima išvesti, jog visi privalome būti donorai. Nė vienas nesame įpareigotas kitam pagelbėti maksimaliai. Kiekvienas tikintis yra laisvas apsispręsti, kaip ir kada jis įgyvendins įsakymą mylėti artimą. Apsisprendimas aukoti organus yra visiškai asmeninis dalykas, nes jis liečia tai, kas asmeniškiausia – nuosavą kūną.

Tad išvada gali būti viena:

savo organus aukoti galime, bet neprivalome ir nesame tam įpareigoti.

Nenusikalsime, jei nesutiksime smegenų mirties laikyti visišku mirimu. Nenusikalsime ir jei mūsų ar mūsų artimųjų sąžinės neleidžiami pažeisti kūno vientisumo, atsisakysime donorystės.

Organų donorystė privalo būti išlaikyta grynai savanorišku aktu.

Esama šalių, kuriose visų mirusiųjų organus teisiškai leidžiama išimti, kol tam nėra paprieštarauta raštu. Tokia praktika etiniu požiūriu yra atmestina, nes išskyla didelis pavojus paminti asmeniškumą ir žmogaus kūną suvisuomeninti.

Organų donorystės klausimas rodo, kad krikščioniškoje moralėje tarp bendrųjų paliepiamų ir kategoriškų draudimų esama visos eilės kitų etinių normų. Būtina atsižvelgti į tai, jog esama dalykų, kuriuos Biblija palaiko ir giria, bet nedaro įsakymu (pvz., pasninkas); kad esama ir dalykų, kurie ne įsakomi, o tik leidžiami (pvz., likti nevedusiam). Klausimas, ar morališkai donorystė yra tik leidžiamas, ar jau ir pagirtinas veiksmas, išlieka atviras.

**LERB kuratorius
Holgeris Lahayne**

ĮRODYTA MEILĖ

Šiandien mintis, kad bedievis už savo bedievybę nusipelnė teisėtos bausmės, atrodo kaip kraštutinio religinio fanatizmo apraiška. Didžioji dalis žmonių mano, kad bedievystė iš viso nėra nusikaltimas. Todėl netikintis žmogus nemąsto apie save kaip apie bedievių nusikaltėlį. O religingi žmonės gali net sužaloti ar nužudyti tą, kuris pavadino juos bedieviais. Bet apaštalas Paulius mums liudija ir aiškina labai skaudžią tiesą – visų blogybių šaknis yra mūsų bedievystė: *Dievo rūstybė apsireiškia iš dangaus už visokią žmonių bedievybę ir neteisybę, kai teisybę jie užgniaužia neteisumu. Juk tai, kas gali būti žinoma apie Dievą, jiems aišku, nes Dievas jiems tai apreiškė. Jo neregimosios ypatybės – Jo amžinoji galybė ir dievytė – nuo pat pasaulio sukūrimo aiškiai suvokiamos iš Jo kūrinijų, todėl jie nepateisinami.* <...> *Kadangi jie nesirūpino pažinti Dievą, tai Dievas leido jiems vadovautis netikusiu išmanymu ir daryti, kas nepridera. Todėl jie pilni visokio neteisumo, netyrumo, piktybių, godulystės ir piktumo, pilni pavydo, žudynių, nesantaikos, klastingumo, paniekos, apkalbų* (Apaštalo Pauliaus Laiško romiečiams 1 skyriaus 18–20 ir 28–29 eilutės).

Apaštalas ne tik parodo bedievystės blogį, bet remdamasis Šventuoju Raštu atskleidžia, jog visi

žmonės, neišskiriant nė paties Pauliaus, net ir uoliai praktikuojantys religines apeigas, iš tiesų yra bedieviai. Jis pateikia išsamų kaltinamąjį raštą tiek sau, tiek kiekvienam kitam žmogui be jokių išimčių: *Nėra teisus, nėra nė vieno. Nėra išmanančio, nėra kas Dievo ieškotų. Visi paklydo ir tapo netikusiais; nėra kas darytų gera, nėra nė vieno! Jų gerklė – atviras kapas; savo liežuviais klastas jie raizgė, gyvačių nuodai jų lūpose. Jų burna pilna keiksmų ir kartumo, jų kojos eiklios kraujo pralieti, jų keliuose griuvimas ir vargas. Jie nepažino taikos kelio, ir prieš jų akis nestovi Dievo baimė* (Ten pat 3 skyriaus 10–18 eilutės). Tai labai nemalonus paveikslas. Kiekvienas iš mūsų, sutikęs žmogų, iš tiesų atitinkantį šį aprašymą, pritartų, kad toks asmuo vertas bausmės.

Kas sutiktų už tokį numirti, priiimdamas jo kaltę, gėdą ir bausmę? Tik tas, kuris labai stipriai myli. Ar įmanoma tokius baisius žmones mylėti tokia nesuvokiama meile? Kristaus mirtis už mus visus įrodo, kad įmanoma.

**Gabrielius Lukošius,
Krikščionių bendrijos
TIKĖJIMO ŽODIS vadovas
ir Kauno bažnyčios pastorius
www.evangelija.lt**

Kėdainiuose atspausdintai Knygai nobažnystės krikščioniškos – 365!

Šiais metais sukanka 365 metai, kai Kėdainiuose buvo atspausdintas svarbiausias ir didžiausias XVII a. LDK reformatų leidinys *Knyga nobažnystės krikščioniškos*, kurios sudarytojas ir didelės dalies giesmių vertėjas bei autorius – Kėdainių burmistras, Šviesiosios gimnazijos rektorius, žymus Reformacijos Lietuvoje veikėjas **STEPONAS JAUGELIS TELEGA**.

Kėdainių krašto muziejaus Daugiakultūriame centre kovo 16 dieną Kėdainių rajono savivaldybė, Kėdainių krašto muziejus, Kėdainių Šviesioji gimnazija surengė konferenciją, skirtą šiai *Knygai* paminėti ir pagerbti jos sudarytoją – Steponą Jaugelį Telegą, nuo kurio mirties sukanka 350 metų. Pranešimus skaitė Rimantas Žirgulis, Kėdainių krašto muziejaus direktorius: **Steponas Jaugelis Telega: Kėdainių burmistras ir lietuviškos raštijos kūrėjas**; prof. habil dr. Dainora Pociūtė, Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Lietuvių literatūros katedros vedėja: **1653 m. Kėdainių katekizmas ir LDK protestantų katechetikos tradicija**; dr. Gina Kavaliūnaitė-Holvoet, Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Baltistikos katedros mokslo darbuotoja: **Kėdainių evangelikai reformatai ir Šventasis**

Raštas; dr. Mindaugas Šinkūnas, Lietuvių kalbos instituto Raštijos paveldo tyrimų centro mokslo darbuotojas: **Knygos nobažnystės krikščioniškos skaitmeniniai tyrimai**.

Susirinkusieji buvo pakviesti, lydinti gido, užsukti į XVII a. buvusios Kėdainių spaustuvės patalpas *Šviesio-*

joje gimnazijoje, kur buvo atspausdintas išskirtinis reformatų leidinys – *Knyga nobažnystės krikščioniškos*.

Renginyje meninę programėlę pateikė Kėdainių Šviesiosios gimnazijos mokiniai.

V. r. ž. inf.

Svarbiausio XVII a. lietuvių reformatų leidinio sudarytojas – STEPONAS JAUGELIS TELEGA

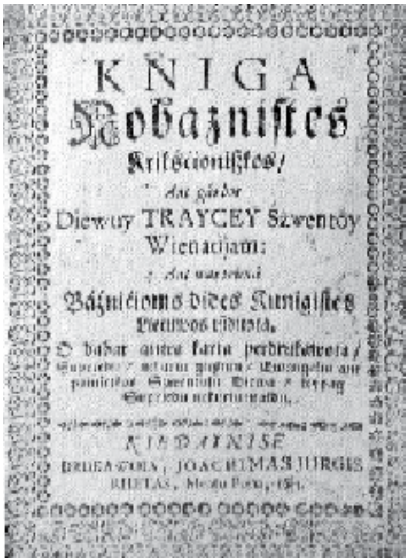
Steponas Jaugelis Telega (gimė apie 1600 m. Kėdainiuose, mirė 1668 m. ten pat) – lietuvių raštijos kūrėjas, vienas žymiausių XVII a. giesmių kūrėjų ir vertėjų. 1628–1642 metais – LDK Evangelikų reformatų Bažnyčios Kėdainių sinodo išdininkas, nuo 1640-ųjų – sinodo senjoras pasaulietis. 1631 metais išrinktas burmistru ir šiose pareigose išbuvo iki 1666 m., 1648 metais – Kėdainių gimnazijos rektorius. Spėjama, kad nuo 1648 m. Karaliaučiaus universitete studijavo teisę.

Steponas Jaugelis Telega – pirmasis tikrai žinomas miestiečių luomo atstovas lietuvių literatūroje, rašęs lietuvių kalba. Jis buvo Baltraus Jaugelio Telegos sūnus. Gimęs ir gyvenęs Kėdainiuose, valdė kelis dvarelius ir palivarkus, vertėsi javų prekyba, eksportavo juos į Karaliaučių. Pavardę Telega (rus. – *vežimas*) paveldėjo iš tėvo. Steponui Jaugeliui Telegai dirbant burmistru, įkurtos

popieriaus dirbtuvės, prie Kėdainių mokyklos atidaryta spaustuvė, kurioje buvo spausdinamos lietuviškos knygos ir paties S. Jaugelio Telegos kūryba, vertimai. Spaustuvėje dirbo prityręs spaustuvininkas Jurgis Rhetas.

St. Jaugelis buvo aktyvus reformatų veikėjas – Kėdainių sinodo senjoras. Kartu su reformatų ku-

nigais Samueliu Minvydu ir Jonu Božimovskiu vyresn. parengė spaudai *Knygą nobažnystės krikščioniškos* (1653 m., kontrafaktinis leidimas 1684 m., 656 p.). Jis iš lenkų kalbos išvertė svarbiausią knygos dalį – *Psolmay Dovida šventa*, kuri laikoma vienu pirmųjų lietuvių evangelikų reformatų *Giesmynu*. Jame yra apie 80 psalmių ir 160 giesmių. Stepono Jaugelio suredaguotas ir iš-

verstas *Giesmynas* – didelis lietuvių poezijos pasiekimas. Spėjama, kad jis yra ir kai kurių originalių giesmių (*Giesmė apie paviatą gailingą* ir kt.) autorius. Steponas Jaugelis *Giesmyną* parengė remdamasis lenkiškais reformatų giesmynais, pagal moderniausius to meto panašius leidinių reikalavimus.

Šią knygą, be S. Jaugelio giesmyno *Psolmay Dovidą šventa*, sudaro pamokslų knyga – *Trumpas išguldymas Evangelijų šventų*, Maldos krikščioniškos ir Katekizmas. Steponas Jaugelis Telega laikomas visos knygos pirmojo leidimo vadovu, tačiau visą *konvoliutą* tvarkė ir prižiūrėjo ir kiti sinodo paskirti pasauliečiai bei kunigai.

S. Jaugelis buvo pripažintas Kėdainių poetas ir lyginamas su lenkų poetais: Mikalojumi Rėjumi (1505-1569), kuriam Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje buvo skirta atminimo lenta (1541 m. jis tapo evangeliku reformatu), Janu Kochanovskiu (1530-1584), kurio giesmė *Czego chcesz od nas Panie za we hojne dary* (*Ko nori iš mūsų, Dieve, už dovanas gausias* – 135 giesmė, Evangelikų giesmynas, 1942) iki šiol giedama mūsų bažnyčiose.

S. Jaugelio Telegos palaikai išsisi Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčios rūsyje, o Kėdainių kraštotyros muziejuje galime pamatyti iškalintą S. Jaugelio Telegos karsto metalinę lentelę su jam skirta eiliuota dedikacija.

Pasinaudota: Kėdainių krašto knygiai
V. r. ž. inf.

Jau daug dešimtmečių moterys rengia Žinojimu pagrįstų maldų ir pamaldumo akciją

Kovo 2 dieną krikščionės moterys visame pasaulyje palaikė tradiciją – PASAULINĖS MALDOS DIENOS tradiciją, kuri gyvuoja nuo 1927 metų. 2018 metų tema – **VISI DIEVO KŪRINIAI YRA LABAI GERI!** Medžiagą paruošė moterys iš Surinamo, esančio Pietų Amerikos šiaurės rytų pakrantėje.

Kiekvienais metais medžiaga rašoma ekumeniškai, kolektyviai tam tikroje šalyje, suderinus su **Pasaulinės Maldos Dienos** Tarptautiniu komitetu.

Nors oficialiai meldžiamasi tik vieną dieną metuose, daugelis dalyvių nuolat bendrai meldžiasi ir lanko vieni kitų pamaldas per visus metus.

Ekumeniniame judėjime **Pasaulinė Maldos Diena** yra viena iš pagrindinių, turinti turtingą įvairių rasių, kultūrų ir tradicijų suartinimo į glaudesnę bendrumą, tarpusavio supratimą ir veikimą istoriją. Viso to pradžia buvo dar XIX amžiuje, kai krikščionės moterys iš JAV ir Kanados inicijavo gausybę bendros veiklos, paremdamos moterų įsitraukimą į misiją savo šalyje ir kitose pasaulio dalyse.

Pirmoji oficiali **Pasaulinė Mal-**

dos Diena įvyko 1927 metų kovo 4 dieną. 1928 metais **Pasaulinės Maldos Dienos** Tarptautinis komitetas pranešė: *Maldos aprėptis tiesiog išplito per pasaulį. Mes daug išmokome melddamiesi ne tiek už mūsų kitokių rasių ir tautų seseris, kiek kartu su jomis, taip praturtindami savo partitį ir išlaisvindami galią, kuri turi būti mūsų, jeigu mes norime vykdyti mums patikėtas užduotis.*

Jautrus judėjimas

*Netgi keletą dešimtmečių prieš pirmąją oficialią **Pasaulinės Maldos Dieną** moterys jau nuo 1887 metų kvietė viena kitą melstis už misijas savo šalyje ir užsienyje,* – aiškino dr. Fulata Lusungu Moyo, Pasaulinės Bažnyčių Tarybos (WCC) programos už Tikrą Vyrų ir Moterų Bendruomenę vykdančioji administratorė.

dr. Fulata Lusungu Moyo

Tai vienas pirmųjų moterų ekumenišku judėjimu, kuris ir toliau neša „Žinojimu pagrįstų maldų ir pamaldumo akcijos“ devizą, – pasakė Moyo. Tai yra augantis ir jautrus globalinis maldos judėjimas, kuris apjungia apmąstymus, maldą ir veiksmus dėl teisingumo tarp lyčių, dėl moterų teisių ir taikos gynimo be jokio smurto lyčių pagrindu, faktiškai sukuriant erdvę, procesą ir platformą moterų balsams, perspektyvoms ir institucijoms.

Moterys Pasaulinės misijos ir evangelizacijos konferencijoje

Netgi tuo pat metu švenčiant Pasaulinę Moterų Maldos Dieną, daugelis moterų atvyko į WCC (Pasaulinės Bažnyčių Tarybos) konferenciją Pasaulinės misijos ir evangelizacijos klausimais, kuri vyko Arusha mieste, Tanzanijoje, kovo 8-13 dienomis. Moterų prieškonfe-

rencinis renginys Moterys dvasios misijoje: Vadovavimas pokyčiams vyko kovo 6-7 dienomis.

Prieškonferencinio renginio metu moterys nagrinėjo transformacinę mokinybę, kai dvasinės praktikos ir studijos yra skirtos ne tik nusiraminti ir pasijusti geriau, bet tapti iš esmės kitokia asmenybe, o to troškimo įgyvendinimui reikalingas dvasinis vadovas. Dalyvės ruošėsi prasmingam ir efektyviam darbui pagrindinėje konferencijoje. Moterys pasakojo istorijas, rengė viešas prezentacijas, grupines diskusijas, Biblijos studijas, lavinosi dvasiškai, kartu meldėsi.

Dokumente *Nuo Achimota iki Arusha: Ekumeninė misijos kelionė Afrikoje*, – konferencijos Pasaulinės misijos ir evangelizacijos klausimais žinyne Mercy Amba Oduyoye (Ganos metodistų bažnyčios teologė – V. r. ž. past.) rašo apie moterų įnašą krikščioniškame liudijime Afrikoje.

Moterys pasireiškia daugiau nei savo tradiciniuose svetingumo ir tarnavimo šeimai bei bendruomenei vaidmenyse, – rašo Oduyoye. Jas galima sutikti tarp asmenų, kurie moko ir puoselėja – jos tampa dvasiniais vadovais, minties skleidėjomis, pamokslininkėmis, giesmių kūrėjomis ir bažnyčių fundatorėmis. Vietoje nuolatinio virkavimo apie moterų marginalizaciją mes turime susivienyti, pateikdami moterų buvimą ir dalyvavimą šiandieniniame gyvenime visais žmonių bendruomenės aspektais, netgi kai moterys pačios nemato savo įnašo svarbos, – pabrėžė Mercy Amba Oduyoye.

Iš <http://www.oikoumene.org/en/press-centre/news/over-many-decades-women-build-informed-prayer-and-prayerful-action>

Iš anglų kalbos išvertė
dr. Povilas Algimantas Jašinskas

SKAITYDAMI BIBLIJĄ – apmąstykite, ką perskaitėme

Kaip gali jauni žmonės nepalūžti savo kelyje? – Laikydami tavo žodžių. Psalmynas 119,9

Daugelio sunkumų, su kuriais susiduriame mes, krikščionys, šaknys glūdi Biblijos neišmanyme: mes per mažai ją skaitome ir nagrinėjame. Tikrai nederėtų akimis perbėgti vieną skyrių tik tam, kad nuramintume sąžinę. Dievo Žodis turi įsišaknyti, pasislėpti mūsų širdyse! Kelios giliai apmąstytos eilutės

žmogaus sielai gali atnešti žymiai daugiau naudos, nei greitosiomis perskaitytas ilgiausias tekstas. Nenusiminkite, jei ne viską skaitydami suprantate. Skaitykite toliau. Ilgainiui Šv. Dvasia apšvies jus ir leis suprasti, kas perskaityta. Biblijos skaitymas, be kita ko, vertingas dar ir tuo, kad apvalo širdį ir protą.

Iš *Day by Day With Billy Graham*
vertė R. Rušinskienė
Perspausdinta iš www.biblijos.lt

STANISLOVO DAGILIO

175-osios gimimo metinės

Kovo 5 d. prieš 175 metus Mažutiškių kaime Zuzanos Lapienytės ir Martyno Urbono- Dagilių šeimoje gimė aušrininkas, poetas, vertėjas, vargonininkas, reformatų Giesmyno lotyniškais rašmenimis sudarytojas Stanislovas Dagilis. Mirė 1915 m. lapkričio 19 d. Biržuose. Žurnalistas, kraštotyrininkas Algirdas Butkevičius „Biržiečių žodyje“ pateikė išsamų straipsnį apie įžymų biržietį, reformatą Stanislovą Dagilį. Spausdiname įdomiausias mums straipsnio ištraukas.

Stanislovą anksti patraukė muzikos pasaulis. Sodyboje ar pamiškėje Stanislovas išsisavandavo savo pasidarytu smuikėliu. Vėliau jam tėvas nupirko tikrą smuiką, ir S. Dagilis dažnai juo grieždavo kaimo jaunimo šokiuose, tikriausiai – ir Parovėjos karčemoje. Ji buvo svarbi ne tik kaip jaunimo susibūrimo vieta. Pro ją ėjo kelias į girią. Medienos reikėjo visada. Pirkimus ir sandėrius užbaigti buvo įprasta degtinėle, kurios visada galėjai gauti Parovėjos karčemoje. <...> Lemtingu galima pavadinti aštuoniolikmečio jaunuolio susitikimą su Biržų evangelikų reformatų kunigu Konstantinu Močiulskiu. Apie Stanislovą Dagilį rašė jo gyvenimo ir kūrybos tyrinėtojai skirtingai nušviečia kaimiečio vaikino ir Reformacijos raštijai nuopelnų turinčio kunigo susitikimą. Vieni tvirtina, kad jis įvykęs Mažutiškių kaime, Dagilių namuose, kuomet K. Močiulskis buvo atvykęs lankyti savo parapijiečių. Keletą dešimtmečių Biržų evangelikų reformatų parapijoje

kunigavęs Povilas Jašinskas mano, kad K. Močiulskis į Stanislovo Dagilio muzikinius gabumus dėmesį atkreipęs konfirmacijos metu. Tuomet jis ir nusprendęs, kad iš Stanislovo išeitų geras vargonininkas, puikiai išmanantis bažnytinę muziką. Tik reikia pasimokyti evangelikų reformatų Sinodo išlaikomos Kėdainių gimnazijos vargonininkų ruošimo klasėje.

Teko kreiptis pas grafą Joną Tiškevičių ir prašyti, kad jis išleistų Stanislovą Dagilį mokyti į Kėdainius. Tokį leidimą gauti nebūdavo lengva. Daktaras Jokūbas Mikelėnas 1923 metais *Biržų žiniose* rašė, kad *Dagilių kaimynas Varnupio Ardinskas, norėdamas sūnų mokinti Kėdainių gimnazijoje, tik per ilgas motinos ašaras, verkimą grafo sutikimą gavęs.* Stanislovas Dagilis tokį sutikimą tikriausiai gavo lengviau, nes Biržų evangelikų reformatų bažnyčios kunigas, klebonas, vėliau – generalinis superintendentas Albertas Konstantinas Močiulskis (1826-1887) buvo žymiai įtakingesnis už kaimietę moterį (devintas evangelikų reformatų kunigas Močiulskių giminėje), o ir iki baudžios panaikinimo buvo likę tik pora metų. Grafas Jonas Tiškevičius, naujoms Biržų katalikų ir Evangelikų liuteronų bažnyčioms pastatyti skyręs nemažas lėšas, išsilavinęs žmogus, neprieštaravo, kad Stanislovas išvyktų mokyti į Kėdainius. <...>. Manoma, kad S. Dagilis į Kėdainius išvažiavo 1862 metais. Nedaug yra išlikę žinių apie Stanislovo Dagilio mokslus Kėdainiuose. Jo bendramokslis Kėdainių gimnazijoje, kilęs iš Klausučių kaimo mokytojas Jonas Plepys, laiške Jokūbui Mikelėnui rašė, jog Stanislovas Dagilis atvažiavo į Kėdainius išmokti groti vargonais, kad galėtų dirbti kurioje nors reformatų para-

pijoje vargonininku. Kėdainiuose jis apsigyveno bendrabutyje (alumnate). Čia gyveno visi biržėnai gimnazistai. Vargonininkas jį mokė muzikos, o vienas aukštesnės klasės gimnazistas – rusų kalbos, aritmetikos, geografijos. Pamatę, kad Stanislovas gabus, ėmė įkalbinėti stoti gimnazijon. Po metų jis išlaikė egzaminus į trečiąją klasę. Gerai mokėsi, jį labai mylėjo visi draugai gimnazistai. Atostogaudamas tėviškėje, laiške savo draugui Jonui Plepiui rašė: *Aš noriu būti naudingas Lietuvai, manau pasidaruoti dėl lietuvių kalbos, toji kalba labai graži.* Tai tarsi dvidešimtmečio jaunuolio priesaikos žodžiai, kuriems jis liko ištikimas visą gyvenimą, nesvarbu, kur likimas jį nublokšdavo. Mokyti Kėdainių gimnazijoje jam ilgai neteko. Prasidėjo 1863 metų sukilimas. Dalis Kėdainių gimnazijos vyresniųjų klasių gimnazistų tapo šio sukilimo dalyviais. Tikriausiai todėl 1864 metais Kėdainių gimnazija buvo uždaryta. Stanislovui Dagiliui teko rinktis: grįžti į Mažutiškius ar ieškoti galimybių mokyti toliau. Tęsti mokslą jis galėjo kitoje Vilniaus evangelikų reformatų Sinodo išlaikomoje gimnazijoje. Tokia gimnazija buvo Minsko gubernijos Slucko mieste. Bet ir ji po sukilimo buvo atimta iš Sinodo ir suvalstybinta, paversta grynai rusiška gimnazija su valdžios skiriamais direktoriumi ir mokytojais. *Tačiau reformatams joje buvo paliktos šiekios tokios teisės. Globėjų taryboje buvo leista turėti Sinodo atstovą, be to, buvo dėstoma reformatų tikyba lenkų kalba ir prie gimnazijos reformatai galėjo laikyti savo konviktą (bendrabutį), kuriam vadovavo reformatų kapelionas, – rašo 2004 metų *Krantų* žurnalo pirmajame numeryje biržietis mokytojas Liubomiras Nastopka.*

Slucko gimnazijoje

Pagal vadinamąjį Radvilų testamentą keliolikai reformatų jaunuolių buvo mokamos stipendijos. Dalis jų tekdavo Biržų krašto gimnazistams. Darbštus, pavyzdingo elgesio gimnazistas Stanislovas Dagilis tikriausiai buvo užsitikrinęs vietą Slucko konvikte, nemokamą maistą, knygas ir mokesčių už mokslą. 1864 metais jis drauge su kitais biržiečiais gimnazistais išvyko į Slucką. Kelionė buvo tolima ir varginanti. Iš Biržų iki Slucko buvo daugiau negu 400 kilometrų. Pasak Martyno Yčo, žydas vežė daiktus, o patys biržėnai gimnazistai tris savaites ėjo pėsti.

Slucko gimnazijoje S. Dagilis mokėsi penkerius metus. Per tą laiką priprato prie Slucko, kuris buvo nedidelis užkampio miestelis su daugiau kaip dvidešimčia tūkstančių gyventojų, malūnais, lentpjūve, spirito varykla, keliomis dešimtėmis stambesnių ar smulkesnių apskrities administracijos valdininkų, paštu, ambulatorija, dešimties lovų ligonine, dviem cerkvėmis, reformatų ir katalikų bažnyčiomis, keturiomis sinagogomis. Kiekvieną rytą skubėjo į Slucko gimnaziją – ilgą mūrinį renesansinį dviejų aukštų pastatą, kurio paradinį įėjimą puošė portikas su kolonomis ir plačiais laiptais. Tačiau gimnazijos moksleiviams pro tas duris nebuvo leidžiama vaikščioti. Jiems buvo skirtas kuklus ir paprastas šoninis įėjimas.

Pro paradinį įėjimą vaikščiojo gimnazijos mokytojai. Jie buvo ger-

biami. Mokytojui praeinant pro šalį, mokiniai turėdavo sustoti, stovėti ramiai, nesikalbėti. Klasėje mokytojas sėdėdavo katedroje ant pusmetrinio paaukštino. Iš čia būdavo patogu stebėti visą klasę.

Konviktas, kuriame gyveno Stanislovas Dagilis, buvo netoli gimnazijos, mediniame dviejų aukštų pastate. Čia buvo aštuoni miegamieji ir dvi mokymosi salės, kurios per pusryčius, pietus ir vakarienę virsdavo valgomaisiais. Konvikte gyvendavo apie 30 gimnazistų. Pusė iš jų buvo Sinodo stipendininkai. Mokiniai gyveno po keturis ar penkis kambaryje. Tik abiturientai gaudavo teisę gyventi po du. Prieš kiekvieną valgį ir 9 valandą vakare pirmojo aukšto salėje buvo kalbamos bendros maldos. Sekmadieniais moksleiviai privalėjo dalyvauti bendrose pamaldose, kurios vykdavo netoli gimnazijos esančioje reformatų bažnyčioje. Auklėjimas buvo grindžiamas besąlygišku paklusnumu vadovybei, griežta dienotvarke. Konvikto gyventojai greitai priprasdavo prie privalomos tvarkos ir drausmės.

Tikriausiai S. Dagiliui buvo paskirta ne visa, o pusė stipendijos, nes jo giminaičiai yra pasakoję, kad Slucke praleisti metai nebuvo lengvi. Tėvai menkai galėjo paremti savo sūnų. Poeto sesers Katrės sūnus gydytojas Jokūbas Mikelėnas prisimena, kad S. Dagilis *pasigailęs tėvų, atvažiuodavo atostogoms, o išvažiavimui turėjęs rinkti aukų kaime. Nuo kurių keletą kapeikų, grivinių, net*

rublį gavęs, išvažiuodavo. Visiems aukotojams, baigęs mokslus, atsilyginęs penkeriopai. Ypač buvęs dėkingas mažžemiui (keturias dešimtines žemės turėjusiam) Jurgiui Prunckui, kuris davęs jam kelionei rublį.

Slucko gimnazija buvo klasikinė, pagrindinis dėmesys joje buvo kreipiamas į senovės kalbų mokymą, į senosios klasikinės literatūros, kultūros ir istorijos pažinimą. Iš abiturientų buvo reikalaujama laisvai be žodyno skaityti lotynų ir graikų klasikus.

Istorijos ir filologijos institute

1869 metais S. Dagilis baigė Slucko gimnaziją, puikiai mokėdamas lenkų, rusų, graikų ir lotynų kalbas, visam gyvenimui pamėgęs humanitarines disciplinas. Ryžosi siekti aukštojo mokslo. Reikėjo pasirinkti tokią aukštąją mokyklą, kurioje studentas gautų visą išlaikymą. Tokia aukštoji mokykla buvo Peterburgo imperatoriškasis istorijos ir filologijos institutas, ruošęs humanitarinio profilio mokytojus Rusijos gimnazijoms.

Po trisdešimties metų šiame institute studijavo ir S. Dagilio sesers sūnus Jonas Yčas. Už mokymąsi institute absolventai turėjo atidirbti ne mažiau kaip šešerius metus – po pusantrų metų už kiekvienus mokslo metus. „*Studentai gyveno instituto patalpose ir buvo valstybės išlaikomi. Minimaliai mobiliuose kambariuose, kameromis vadintuose, gyveno po keletą studentų. Jų uniformą sudarė: žieminis ir vasarinis paltai, surdutas, kostiumas, vasarinis švarkas ir kelnės, baltiniai, apsiaustas, kepurė, pirštinės, kaklaraištis, batai, kaliošai, lovos baltiniai ir kt. Studentai gaudavo vadovėlius ir rašto reikmenis. Maitindavo penkis kartus per dieną. <...>. Ketvirtame kurse studentai atlikdavo pedagoginę praktiką prie instituto veiksmoje gimnazijoje.*

Ketveri S. Dagilio studijų metai prabėgo Rusijos sostinėje.

Sumų gimnazijos mokytojas

1873 metais, baigęs institutą, jis buvo paskirtas klasikinių kalbų mokytoju į Charkovo gubernijos Sumų mieste esančią Aleksandro imperatoriškąją gimnaziją. Čia, toli nuo tėvynės, dirbo 21 metus. Gimnazistus

Slucko reformatų gimnazija. N. Ordos piešinys. XIX a.

Vydūno metai

Prieš 150 metų, 1868 m. kovo 22 d., Jonaičiuose (Šilutės apskritis, Prūsijos karalystė) gimė filosofas, rašytojas, dramaturgas, publicistas, kultūros ir visuomenės veikėjas, Tilžės lietuvių giedotojų draugijos vadovas, giesmių kūrėjas ir chorvedys Vilhelmas Storosta (Vydūnas).

2018 metai Lietuvoje paskelbti VYDŪNO metais. Ministrų kabinetas dar 2016 m. patvirtino Minėjimo planą, kuriame numatyta įrengti rekreacinius takus Šilutėje ir Kintų miške, pastatyti paminklus Vydūnui Klaipėdoje ir Pagėgiuose bei paminklinį biustą Kaune, suteikti Pagėgių savivaldybės viešajai bibliotekai Vydūno vardą. Taip pat numatyta pastatyti spektaklį pagal Vydūno dramą, organizuoti tarptautinį ekslibrisų konkursą ir tarptautinį meno plenerą, surengti Mažosios Lietuvos vaikų ir jaunimo chorų šventę ant Rambynų kalno ir chorinės muzikos festivalį Šilutėje. Be to, dar planuojama išleisti Vydūno Rinktinių raštų rinkinį, iliustruotą mokslinę monografiją apie Vydūną, parengti Vydūno bibliografiją, išleisti proginį pašto ženklą.

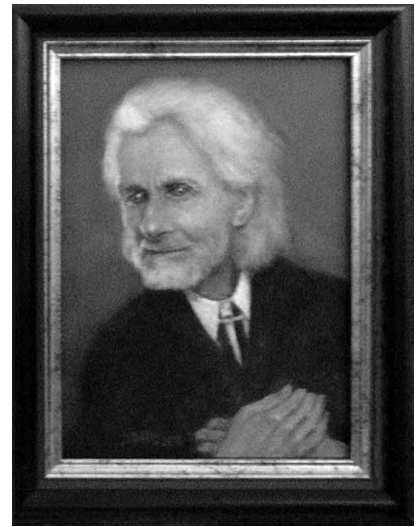
Kovo mėn. prasidėjo Vydūnui skirti renginiai ir minėjimai visoje Lietuvoje: Trakuose, Šiauliuose, Kaune, Radviliškyje ir t.t.

Kovo 20 d. įvyko iškilmingas Vydūno minėjimas Vilniaus Rotušėje.

Kovo 21 d. Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje atidengtas Vydūno paminklinis biustas su užrašu *Tautos augimui reikia visa aukoti*. Tautos didvyrių alėjoje ati-

dengto paminklo skulptorius – Stasys Žirgulis, architektas – Liucijus Dringelis. Po to kauniečiai buvo pakviesti į konferenciją Kauno miesto savivaldybėje.

Kovo 22 d. į Vilniuje, Lietuvos Mokslų akademijos Mažojoje salėje vykusį Vydūno knygų vokiečių kalba pristatymą buvo atvykęs iš Detmoldo, kuriame gyveno ir mirė Vilhelmas Storosta, Komisijos Vydūno gimimo 150-mečio paminėjimo narys, Vydūno draugijos garbės narys, teol. dr. kun. Miroslavas Danys, anksčiau ne kartą lankęsis Vilniaus reformatų bažnyčioje. Taip pat Vokietijos Detmoldo miesto burmistras Raineris Heleris (Rainer Heller), Detmoldo miesto atstovė spaudai Petra Heidrich-Šrioder (Petra Heidrich-Schröder), Vydūno brolio dukra ir įžymiojo giminaičio autorinių teisių saugotoja Brita Storost, Vokietijos Ambasados Vilniuje atstovas Matthias Kobs. Vakarą vedė Vydūno draugijos garbės pirmininkas dr. Vaclovas Bagdonavičius. Renginyje dalyvavęs Vyriausybės kanclerio pavaduotojas Devidas Matulionis (buvęs Lietuvos ambasadoriumi Berlyne) įteikė Vyriausybės padėkos raštus kun. M. Danys'ui ir burmistrai Rainer Heller.

Kun. M. Danio žmonos tapytas Vydūno paveikslas

Š. m. birželio 28 d. Seimo Konferencijų salėje vyks mokslinė-praktinė konferencija *Vydūnas šiulaikiniam Lietuvos valstybingumui*. Konferenciją organizuoja Seimo laikinoji Vakarų Lietuvos regiono atstovų grupė *Į darnią Lietuvą Vydūno keliu* ir Vydūno draugija. Sveikinimo žodžius tars Seimo Pirmininkas prof. Viktoras Pranckietis, Seimo Pirmininko pavaduotoja Irena Degutienė, Seimo Kultūros komiteto pirmininkas Ramūnas Karbauskis ir kt. oficialūs asmenys. Pranešimus skaitys Vydūno draugijos garbės pirmininkas dr. Vacys Bagdonavičius, Kovo 11-osios Akto signataras prof. habil. dr. Bronislavas Kuzmickas, Seimo laikinosios grupės *Į darnią Lietuvą Vydūno keliu* pirmininkas, Vydūno draugijos garbės narys prof. Algimantas Kirkutis, Vydūno draugijos pirmininkas Tomas Stanikas, Seimo narys, sveikatos edukologijos magistras Dainius Kepenis.

V. r. ž. inf.

Burmistras Raineris Heleris ir kun. Miroslav Danys

mokė lotynų ir graikų kalbą. Darbštus, pareigingas, nebijantis pareikšti ir apginti savo nuomonę. <...>. Nuoširdus S. Dagilio pedagoginis darbas buvo įvertintas. Apie poetą ir jo giminaičius Joną ir Martyną Yčius rašęs istorikas Jonas Aničas Vilniaus universiteto Mokslinės bibliotekos rankraštyne aptiko S. Dagilio apdovanojimo Rusijos ordinais dokumentus: carų Aleksandro II ir Aleksandro III įsakus, pasirašytus Rusijos imperijos ordinų kapitulos. 1881 metų sausio 30 dienos įsaku S. Dagilis buvo apdovanotas Šv. Stanislovo III laipsnio, 1884 m. gruodžio 26 dienos įsaku – Šv. Onos III laipsnio, 1891 m. gruodžio 26 dienos įsaku – Šv. Stanislovo II laipsnio ordinais. Už nepriekaištingą pedagoginę veiklą jam buvo suteiktas civilinio (valstybės) patarėjo titulas.

Sumuose S. Dagilis tuo metu tikriausiai buvo vienintelis lietuvis. Rašė, J. Mikelėno žodžiais, visai vienas, neturėdamas su kuo pasitarti, kam pasidžiaugti. Nebuvo nei lietuviško laikraščio, kuriam galėtų savo eilėraščius pasiųsti. Vienas tarp svetimų, rusų ir ukrainiečių, S. Dagilis rašė lietuviškai.>.

Stanislovą Dagilį labai nudžiuginė žinia, kad 1879 metais buvo įsteigta Tilžės lietuvių literatūros draugija, kuriai priklausė tokie žinomi įvairių tautų kalbininkai ir kultūros veikėjai kaip J. Basanavičius, A. Baranauskas,

1923 m. rugsėjo 2 d. Biržuose, senosios (Baltosios) vaistinės aikštėje, skulptorės Ninos Gronskienės sukurtas biustas Stanislovui Dagiliui, poeto 80 metų gimimo sukurtuvių proga, stovėjęs ten iki karo

G. Neselmanas, J. Šliupas, J. Boduenas de Kurtene, F. Fortunatovas ir kiti. Nieko nelaukdamas užmezgė ryšius su Draugija, siuntė jai tėviškėje surinktas dainas. <...>. Po jo mirties buvo rastas sąsiuvinis gražiai surašy-

tų dainų su prierašu: *Dainos, kurios prieš 40 metų buvo dainuojamos Mažutiškių apylinkėje.*

Algirdas BUTKEVIČIUS,
„Biržiečių žodis“, 2018-03-20

06 25 / 07 01

TAPK

GERIAUSIU

KRIKŠČIONIŠKA
VAIKŲ SPORTO
STOVYKLA

Penktą kartą nepriklausomoje Lietuvoje evangelikų reformatų Bažnyčia kartu su Švedijos suvienyta evangelikų Bažnyčia organizuoja krikščionišką sporto stovyklą.

Tėveliai, pasirūpinkite savo vaikų prasmingomis atostogomis, paskatinkite ir paremkite juos. Stovyklą organizuojame visi kartu: Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia, paskirdama netgi du dvasininkus sielovadai, dvasinio mokymo programos

priežiūrai, stovyklautojų tėveliai – aukodami reikiamą išlaikymo sumą, savanoriai vadovai bei profesionalūs treneriai iš Lietuvos ir Švedijos – dirbdami stovykloje, aukodami savo laiką ir žinias. Stovykloje, be sporto užsiėmimų ir pramogų, vaikai girdės Dievo Žodį, kuris bus perteikiamas vaikams suprantama kalba, mokysis giedoti, lankysis vaikų pamaldose, jiems bus diegiamos krikščioniškos vertybės.

Sporto stovykla veiks Kėdainių rajono Akademijos gimnazijoje, adresu **Jaunimo g. 2, 58339 Akademija, Kėdainių rajonas.**

Šiais metais laukiame apie 50 vaikų – stovyklautojų, **nuo 6 iki 14 metų.**

Išlaikymo suma

vienam stovyklautojui – 90 Eurų.

Į išlaidas įskaičiuotas vaiko sveikatos draudimo mokestis, maitinimas, organizacinės ir administracinės stovyklos išlaidos, mokymo ir pramogų išlaidos, būtiniausio inventoriaus įsigijimas.

Vietų skaičius ribotas, todėl kviečiame kuo skubiau kreiptis nurodytais kontaktais tel. numeriais, adresais:

Eglė Grucytė, stovyklos direktorė,
tel. +370 699 19871,

el. paštas egliukas75@hotmail.com

kun. **Raimondas Stankevičius**,
stovyklos kapelionas, tel. +370 655 43678,
el. p. raimondas@ref.lt.

LIUDMILA IVANOVA ROKŠIČ – DANAUSKIENĖ

1930 12 11 – 2018 03 15

Vilniuje, Tremtinių namuose, 2018 m. kovo 15 d. naktį mirė buvusi parapijietė Liudmila Liudvika Danauskienė (g. Ivanova Rokšič), gimusi 1930 m. gruodžio 11 d. Tverėje, Rusijoje. Krikštyta 1931 m. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje (kunigas Povilas Dilys). Konfirmuota 1955 m. Rusijoje Ugleuralsko mieste (kunigas Peter Ditmar). *Anksti likau viena: tėvo net nemačiau, o mama mirė, kai buvau 3 metų*, – prieš kelerius metus, bendraudama su žurnalistais, dalijosi išgyvenimais Liuda. Vilniuje ją augino seneliai iš tėvo pusės – Matilda ir Adolfas Rokšičai. Vilniaus universitete studijavo klasikinę filologiją. Po trečio kurso buvo areštuota ir nuteista už dalyvavimą antisovietiniame pasipriešinime, į kurį įsitraukė dar 1945 metais. Nuo 1950 m. liepos iki 1955 m. rugpjūčio kalėjo Kizelo pataisos darbų lageryje – Kizelage, Permės srityje, Rusijoje. Grįžusi iš

tremties, dirbo mašininke ir panašius darbus, įsidarbino Technikos bibliotekoje. Gerai mokėjo lietuvių, lenkų, vokiečių, rusų, prancūzų ir šiek tiek anglų kalbas. Kūrė eilėraščius, į lietuvių k. vertė religinę literatūrą, rašė sentencijas, apmąstymus Biblijos temomis: *Mūsų tikėjimas* (1999), *Mano mintys* (2000).

Atsikūrus Vilniaus evangelikų parapijoms, iš pradžių aktyviau dalyvavo ev. reformatų bažnyčios gyvenime, o nuo 2000 m. priklausė Vilniaus ev. liuteronų parapijai. Gyveno Vilniuje specialiuose socialinės globos namuose *Tremtinių namai*.

Po atsiveikinimo pamaldų Tremtinių namuose penktadienį, kovo 16 d., palaidota Karveliškių kapinėse, šalia vyro Juozo Danausko. Laidojo liuteronų kunigas Ričardas Dokšas.

Liudos Danauskienės prisiminimų apie Vilniaus kino teatrų istoriją yra paskelbta kino žurnalistės Sonatos Žalneravičiūtės 2015 m. išleistoje knygoje *Vilniaus iliuzionai*. <https://www.vaga.lt/vilniaus-iliuzionai>

Nuoširdžiai užjaučiame Ją pažinojusius, mylėjusius, draugavusius...

**Šeškinės, Pašilaičių, Fabijoniškių,
Pilaitės reformatų buv. seniūnė
D. Gudliauskienė**

***Kai kūnas ir širdis sunyksta,
Dievas yra mano širdies stiprybė
ir mano dalis per amžius.***

(Ps 73, 26)

*Nuoširdžiai užjaučiame tikėjimo seses,
Vilniaus evangelikų reformatų
parapijos narę,
„Vilniaus reformatų žinių“
redaktorę
Daliją Gudliauskienę
ir Kėdainių evangelikų reformatų
parapijos narę
Audronę Risakovienę
dėl mylimo TĖVELIO mirties.*

*Vilniaus, Biržų, Kauno, Kėdainių
ir Panevėžio evangelikų reformatų
parapijų tarybos*

***Mes žinome,
kad mūsų žemiškajam namui,
šiai palapinei, suirus,
turime pastatą iš Dievo,
ne rankomis statytus
amžinus namus danguje.***

(2 Korintiečiams 5, 1)

*Kovo 6 d., eidama
devyniasdešimt penktuosius metus,
mirė vilnietė reformatė,
žymi gydytoja ortopedė-traumatologė
JURATĖ JABLONSKYTĖ-UMBRASIENĖ.
Palaidota kovo 8 d.,
Antakalnio kapinėse.
Užjaučiame Ją mylėjusius
ir pažinojusius.*

*Vilniaus ev. reformatų
parapijos taryba*

ESCHATOLOGIJA*

Mirtis yra mūsų protėvių nuopuolio pasekmė, t. y. bausmė už nuodėmę (Rom 5,15; 6,23). Išrinktieji, atpirkti Jėzaus Kristaus krauju, supranta tai ne kaip atlygį už nusikaltimus, bet kaip nuodėmės panaikinimą ir perėjimą į amžinąjį gyvenimą (Heidelbergo katekizmas, kl.42). Kristus priėmė visą kaltės sunkumą sau, ir todėl, nors ir nekaltas mirė už mus, žmones, kuriems mirtis yra bausmė už nuodėmes. Jo dėka, mirtis, prie kurios mes nuolat artinamės, visiškai sunaikina *senąjį žmogų*, ko ženklų yra krikštas (Rom 3, 3-8), visiškai išlaisvina mus nuo nuodėmės, sudaro mums galimybę pereiti į tokią būklę, kurioje jau niekas nepriklausys nuo mūsų, bet tik nuo Dievo malonės. Tikintiesiems mirtis reiškia įžengimą į naują gyvenimą, kurio pradžią gavome iš Šventosios Dvasios (Ef 1,13-14). Savo mirtimi ir prisikėlimu Jėzus Kristus įvykdė Senojo Testamento pranašybes, nugalėjo mirtį, davė mums gyvenimą ir nemirtingumą (2 Tim 1,10). Jis yra mūsų prisikėlimo garantas (1Kor 15,20). Jis mirė už mūsų nuodėmes ir prikeltas iš mirusių mūsų išteisinimui (Rom 4,25). Jo prisikėlimo dėka mes jau čia esame pašaukti naujam gyvenimui (Rom 6, 11; Kol 2,12). Magiškuoju būdu netampame dangiškomis būtybėmis, bet Evangelijos, priimtose per tikėjimą, jėga esame įjungti į Kristaus prisikėlimą, sutaisyti su Dievu ir naudojamės Jėzaus Kristaus mirties nugalėjimo vaisiais (1Kor 15, 55-58). Taigi, tai kas pago-

nims sužadina baimę, krikščionims, Jėzaus atpirktiems, atvirksčiai suteikia viltį ir pasitikėjimą Dievu (Rom 14, 7-8). Tikime į viso žmogaus, kurio nedalijome į dvi dalis – materialinę ir dvasinę – prisikėlimą. Dievas išgelbėjo visą žmogų, ir toks žmogus, kartu su kūnu bus Jo prikeltas. Bet tai visai nereiškia, kad jis bus prikeltas tuo pačiu kūnu, bet jam, pagal apaštalo Pauliaus žodžius, bus duotas naujas dvasinis kūnas (1 Kor 15, 44).

Kai Jėzus Kristus gyvas pasirodo savo mokiniams, tuo pačiu Jis nurodo savo Bažnyčiai tai, į ką ji gali ir turi tikėti, kad žmogus prisikels naujam kūne visas. Prisikėlęs Kristus ir yra *naujojo dangaus ir naujosios žemės pažadas* (Apr 212, 1). Senojo pasaulio paskutiniu aktu bus Paskutinis teismas, prieš kurį stos visi žmonės. Mirusieji prisikels, o gyvieji bus atmainyti (1Kor 15, 52; 1Tes 4,13-18)., kad atsistotų prieš Kristaus veidą dabar jau grįžtančio gyvųjų ir mirusiųjų Valdovo ir Teisėjo pavidalu.

Antrasis Žmogaus Sūnaus atėjimas (paruzija) paženklintas tragiškomis katastrofomis, išrinktiesiems ir atpirktiesiems taps galutinio išlaisvinimo akimirka. Teismas nebus jiems teismu, kurio nuosprendžiu jie nėra tikri, bet perėjimu į Dievo šlovę (Jn 5,24-29).

Antrasis adventas (*atėjimas*) paprastai siejamas su teismu ir teisingumo matu mūsų šiuolaikiškame supratime, tuo tarpu Šv. Rašte žodis

teismas reiškia *viešpatauti, valdyti, vesti*, todėl labiau akcentuojama tiesos gėrio ir teisingumo (Mat 25,31), galutinė pergalė, o taip pat mirties ir pragaro panaikinimas (Apr 20, 14).

Jėzus Kristus gyviesiems ir mirusiesiems pasirodys kaip savo Karalystės Valdovas, žemės ir dangaus Viešpats. Raštas kalba apie pasmerktuosius amžinai mirčiai, t. y. apie *antrą mirtį* visiems *neužrašytiems gyvenimo knygoje* (Apr 2,11; 20, 6-14; 21, 8) ir apie išganytus, kurie *išskalbė savo rūbus ir išbalino juos Avinėlio krauju*, paties Dievo saugomų, o Avinėlis ganys juos ir ves prie gyvųjų vandenų (Apr 7, 14-17). Bet tai nereiškia, kad turime daryti toli siekiančias išvadas, juolab vertinti kas yra išganytas, o kas pasmerktas. Vien Dievas yra Teisėjas, vien Dievas yra Viešpats. Apie tai mums primena Jo pakartotino atėjimo pažadas.

Nauja žemė ir naujas dangus, o taip pat nauja Jeruzalė yra amžinojo gyvenimo, Dievui viešpataujant, pranašiškoji vizija. *Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus Jo tauta, o pats Dievas bus su jais. Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo. Ir tarė Sėdintysis soste: Štai aš visa darau nauja!* (Apr 21, 3-5).

Visi šių ateities dalykų aprašymai yra šio pasaulio patirties projekcija. Negalime kalbėti kitaip apie ateities pasaulio realybes, o tik remiantis savo patirtimi. Mūsų žinios yra tik dalinės, kaip dalinis yra ir mūsų pranašavimas. Ir tik tada, kai pasieksime tobulumo, tas *dalinis* praeis. Dabar tą paveikslą matome drumzliną kaip sename veidrodyje, o *veidu į veidą* pamatysime tik *anuomet*. Taigi, kol gyvename šioje žemėje mums lieka TIKĖJIMAS, VILTIS ir MEILĖ. O ypač MEILĖ (1Kor 13, 9-13).

Liuda Danauskienė
MŪSŲ TIKĖJIMAS
Evangelikų reformatų konfesija
(rankraštis, 1999), (kalba netaisyta)

*Skaudi mirtis aplankė mūsų parapijos namus,
Tai lemtis – ir kitaip jau nebus.*

Mirus

DANUTEI EMILIJAI KLUSYTEI-KOPŪSTIENEI
OTILIJAI PETRAUSKAITEI-VENSLOVIENEI
OLGAI MAREI PUODŽIŪNAITEI-ŠERNIENEI,
nuosirdžiai užjaučiame Jų artimuosius.

Panevėžio ev. reformatų parapija

*Eschatologija - (gr. *eschatos* - paskutinis, galutinis, *logos* - mokslas) –mokslas apie galutinį žmogaus likimą arba absoliučią pasaulio pabaigą.

PAULINA BALBIANI- DVARECKIENĖ (1805–1898)

Kovo 8-osios proga Biržų muziejaus *Sela* Facebook'o tinklalapyje buvo kviečiama prisiminti iškilų biržietę, kurios garbei dabartinė Juliaus Janonio gatvė anksčiau buvo vadinama Dvareckienės vardu. Mūsų buvęs parapijietis Borisas Januševičius yra surinkęs daug istorinės medžiagos apie Biržų krašto žmones, ypač – evangelikus reformatus. Apie Pauliną Dvareckienę jis rašo:

Paulina Balbiani-Dvoržeka (1805–1898) pasižymėjo labdarin- ga ir švietėjiška veikla, steigė prie- glaudas bei mokyklas valstiečių du- kroms, kuriose jos mokėsi skaityti, rašyti, taip pat ir praktinių įgūdžių.

Gatvė jos sulietuvinta pavarde buvo pavadinta 1919 metais. Tais metais ir Dirvono gatvė pervadinta Vytauto gatve – šis pavadinimas išli- ko ir sovietinės valdžios metais.

Iškilioji biržietė palaidota Biržų evangelikų kapinėse (reformatų daly- je, ant kalnelio, netoli kunigo A. Bal- čiausko kapo – „V. r. ž.“ past.), netoli ežero pakrantės. Deja, kažkoks nedo- rėlis nudaužė paminklo kryžių.

Carų valdymo laikais Biržuose gyveno gydytojas chirurgas Kostan- tas Balbianis (1796–1878). Jo tėvas į Biržus kadaise atvyko iš Italijos. Tė- vas buvo paprastas rylininkas (*kate- rinščikas, šarmanščikas*). Čia jis pri- tapo ir nusipirko namus.

Kostantas mokėsi Vilniaus uni- versitete. 1819 m., gavęs medicinos daktaro laipsnį, jis tapo Peterburgo medicinos departamento vicedi- rektoriumi, Chirurginės medicinos akademijos gydytoju, gydė caro rūmų didžiuosius kunigaikščius. Užsitarnavęs pensiją, Kostantas grį- žo į Biržus, kur netoli *Baltosios vais- tinės* pasistatė namus ir čia gyveno iki mirties. Šiuos namus testamentu paskyrė juose gyvenusiam ir nemo- kamai gydžiusiam gydytojui. Pats būdamas katalikas, testamentu vyk- dytoju paskyrė Biržų evangelikų re- formatų bažnyčios kleboną.

Vėliau Kostanto turtas perėjo jo seseriai, Biržų vaistininko žmo- nai, dvarininkei Paulinai Balbiani- Dvoržekai (1805–1898). Paulinos valia 1891 metais jos turtas ir brolio

Kostanto namai, kartu su didele jo asmenine biblioteka, perėjo evan- gelikų reformatų sinodo žinion. 1922–1923 metais biblioteka dar buvo Biržuose. Namai sudegė 1944 metais. Prieš gaisrą jame veikė Že- mės tvarkytojo įstaiga, gyveno inži- nierius Breimelis.

Paulina ir Kostantas dar turėjo seserį Chortenziją, kuri buvo ištekė- jusi už Papilio parapijos evangelikų reformatų kunigo Aleksandro Ma- čiulskio. Kostantas Balbianis palai- dotas senosiose katalikų, jo seserys – evangelikų reformatų kapinėse.

Paulinos Balbiani-Dvoržekos, vėliau sulietuvintos Dvareckienės, pagerbimui greičiausiai ir buvo pavadinta ši gatvė. Tai teigiama ir L. Nastopkos pasakojime. Rašinyje *Atskiri daugiau ar mažiau pasižy- mėję asmenys Biržuose* jis rašo: *Tai buvo dvarininke, pasižymėjusi savo labdarybe. Jos namai buvo dabartinė- je Janonio gatvėje (buvusioje Dvarec- kienės), maždaug tarp Vilniaus ir Že- maitės gatvių, pietinėje Janonio gatvės pusėje. Vėliau jos sodybą valdė kan. Rimkevičius. Dvareckiai nuo senų lai- kų gyveno toje vietoje. Žinomas tūlas Dvareckis, vadovavęs Biržų gynimui. Paulina našlaitėms ir senutėms stei- gė prieglaudas, jas išlaikė. Valstiečių dukroms ji įsteigė mokyklėlę, kurioje buvo mokoma rašyti ir skaičiuoti, taip pat siuvimo, namų ruošos ir daržinin- kystės. Mokslas trukdavo dvi žiemas. Mokslas buvo nemokamas. Mokyklą baigusios buvo laikomos apsišvietu- siomis ūkininkaitėmis.*

Iš [www. Skrastas.lt](http://www.Skrastas.lt) *Anoj pusėj Apaščios* (III) 2015 04 28
Borisas Januševičius

INFORMACIJA

Vasario 16-ąją Biržų pilyje su- sirinkę žmonės pagerbė savo kraš- tietį, ilgametį Biržų ligoninės chi- rurgą, aktyvų visuomenininką, *Tremtinio* klubo, Lietuvos Persitvar- kymo Sąjūdžio Biržų rajono tarybos narį – GYTĮ JANUŠEVIČIŲ. Liga pasiglemžė gydytoją taip ir nesu- laukusį Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos, tačiau jo energija, nuoširdumas, rūpestingumas, meilė ir atsidavimas savo kraštui išliko bir- žiečių ir visų jį pažinojusių atminty- je. Biržų rajono savivaldybės garbės piliečio ženklas iškilmingai įteiktas gydytojo Gyčio Januševičiaus žmo- nai – Irenai Januševičienei. Ją į iš- kilmingą renginį atlydėjo dukros su savo šeimomis, sveikino buvę ben- dradarbiai, kolegos, Biržuose gyve- nantys giminaičiai.

Kovo 3-ąją Biržuose vyko LERB Konsistorijos posėdis, buvo pristaty- ta Evangelinio Biblijos instituto stu- dento, Kauno evangelikų reformatų parapijos nario – Dainiaus Jaudegio bažnytinės tarnystės galimybė, nau- jos kanclerės kandidatūra, naujo Bažnyčios logotipo variantas, disku- tuota dėl naujų Parapijų nuostatų ir priimti kiti svarbūs sprendimai.

Konsistorijos posėdis Biržuose, 2018 03 18

Kovo 4-ąją Vilniaus reformatų bažnyčioje vyko jaunimo pamaldos, po jų koncertas – Liuteronų bažny- čios choras ir ansamblis *Adoremus*, vadovaujami Renatos Kreimerės, giedojo gražiausias liuteronų ir re- formatų giesmes iš naujojo giesmių sąsiuvinio *Tvirčiausia apsaugos pilis*, skirto Reformacijos 500-čiui.

Reformacijos jubiliejui paruošti gražiausias ev. liuteronų ir ev. refor-

INFORMACIJA INFORMACIJA INFORMACIJA

Gieda liuteronų bažnyčios choras ir ansamblis Adoremus

matų giesmes, jas įrašyti į kompaktinius diskus, išleisti giesmių sąsiuvinį chorams buvo Lietuvos evangeliškos bažnytinės muzikos sandraugos (pirmininkė Laura Matuzaitė-Kairienė) ir valstybinio choro VILNIUS (vadovas A. Dambrasuskas) bendras projektas.

Kovo 7-ąją šalies Prezidentūroje buvo pagerbti jaunieji atlikėjai už pasiekimus 2017 metais tarptautiniuose konkursuose ir Lietuvos vardo garsinimą. Tarp jų – talentinga pianistė, akompaniatorė, Kauno bažnyčios nuolatinė vargonininkė – Živilė Kudirkaitė.

Kovo 16-ąją Kėdainių krašto muziejaus Daugiakultūriame centre vyko konferencija, skirta svarbiausio XVII a. evangelikų reformatų leidinio *Knyga nobažnystės krikščioniškos* (1653) 365-osioms metinėms ir vienam iš šios knygos sudarytojų, buvusiam Kėdainių burmistrai, Kėdainių Šviesiosios gimnazijos rektoriui, lietuviškos raštijos kūrėjui, evangelikų reformatų žymiam veikėjui Steponui Jaugeliui-Telegai paminėti.

Kovo 22-ąją Kėdainiuose daugiakultūriame centre vyko dar vienas paramos-labdaros koncertas, skirtas visuomeniniam projektui *Kėdainiams reikia vargonų*. Koncertą vedė iš Vilniaus į gimtąjį miestą palaikyti gražią iniciatyvą atvykusi Beata Nicholson. Koncertavo Kė-

dainių kvartetas, šiam kilniam tikslui vėl susibūręs beveik po 18 metų, kuriame, dirbdamas Kėdainių muzikos mokykloje, grojo pats projekto sumanytojas ir organizatorius Robertas Lamsodis, bei jaunieji muzikos mokyklos mokiniai.

Kovo 24-ąją maldai, giesmei ir Viešpaties Vakarienei rinkosi Pilaitės, Šeškinės, Pašilaičių seniūnijos reformatai Pilaitėje. Kartu pagiedojo giesmes, pasistiprino dvasiškai, priėmė Komuniją iš kun. Raimondo Stankevičiaus rankų, pabendraavo su nebegalinčiais ateiti į pamaldas Vilniaus reformatų bažnyčioje, pasidalino naujienomis prie arbatos, kavos puodelio ir savo suruoštų vaišių.

Kovo 30 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje švenčiamos Didžiojo Penktadienio vakarinės pamaldos su Viešpaties Vakariene. Diena, kai prisimenama Viešpaties kančia ir mirtis, be kurių nebūtų PRISIKĖLIMO.

Po koncerto, viduryje – Robertas Lamsodis ir Beata Nicholson

Sveikiname

*Gerb. mūsų parapijos administratorių kunigą
RAIMONDĄ STANKEVIČIŲ
kovo 28 dieną atšventusį gražų 50-ties metų Jubiliejų.
Tegul Jūsų širdis džiaugiasi pavasariu
ir Jūsų gyvenimą lydi puiki sveikata,
gera nuotaika, sėkmė darbe, Viešpaties palaima ir globa.*

Panevėžio ev. reformatų parapija

Sveikiname

*Bendradarbę, Panevėžio ev. reformatų parapijos narę
PALMYRĄ DAGYTĘ GRICIŪNIENĘ
neeilinio Gimtadienio proga,
linkėdami sėkmės, sveikatos,
dar daug laimingų, prasmingų gyvenimo metų!*

Vilniaus reformatų žinių leidėjai

Kauno Sekmadieninė mokyklėlė

Kauno evangelikų reformatų parapijoje duris atvėrė atsinaujinusi sekmadieninė mokyklėlė. Nors Kauno bažnyčia vis dar yra nešildoma, nesuremontuota, bet sekmadieninės mokyklėlės patalpos yra šildomos, patogiai įrengtos.

Kiekvieną sekmadienį 11 val. vaikai, atėję su tėveliais ar seneliais, yra mokomi tikėjimo tiesų, kun. Frankas van Dalenas su jais pabendrauja pamaldų pradžioje, po to – savanorės mokytojos.

„V. r. ž.“ inf.

Leidinio spaudos rėmėjas

Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944
www.klion.lt

Laida EVANGELIKAMS
„KELIAS“

„LRT Kultūra“ kanalu
sekmadienį 8.45 val.,

Laidos redaktorius
Tomas Pavilanskas-Kalvanas,
el.p. tomaspaka@gmail.com
mob. tel. 8 676 05538

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.p. dalija.gudliauskiene@gmail.com

Parengė Dalija Gudliauskienė,
tel. 8 685 74 951

Redagavo, spausdino
Genovaitė Mikalajūnienė,
Damian Finer

Leidėjas:

Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taisy ir trumpina
savo nuožiūra

Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.